

ONTVANGEN 23 OKT 2006

Archeologisch onderzoek Nimmer Dor te Laag Soeren

Inventariserend veldonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 174

Definitief

ISSN: 1573-5710

Opdrachtgever:
Gemeente Rheden

Grontmij Nederland bv
Assen, 6 juni 2006

Grondmij 174.pdf

Verantwoording

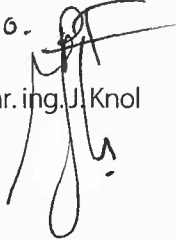
Titel : Archeologisch onderzoek Nimmer Dor te Laag Soeren
Projectnummer : 191815
Documentnummer : 191815
Revisie : 0
Datum : 6 juni 2006

Auteur(s) : Mevr. drs. N. Groen-Lubbers/ mevr. drs. L. Soetens

e-mail adres : laura.soetens@grontmij.nl

Gecontroleerd : Mevr. drs. M. Hopman

Paraafgecontroleerd :

i.o.

Goedgekeurd : dhr. ing. J. Knol

Paraaf goedgekeurd :

Administratieve gegevens

Datum opdrachtverstrekking	Juli 2005	
Opdrachtgever	Gemeente Rheden	
Uitvoerder	Grontmij Nederland bv	
	mevr. drs. L. Soetens	
Bevoegd gezag	Gemeente Rheden	
Locatie	gemeente	Rheden
	Plaats	Laag-Soeren
	toponiem	Nimmer Dor
	RD-coördinaten	NO: X: 202.531; Y: 455.287 ZW: X: 202.390; Y: 455.122
	kaartblad	33G
	CIS-code	17669

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Algemeen	5
1.2	Aanleiding en doelstelling.....	5
2	Bureaustudie	6
2.1	Werkwijze	6
2.2	Resultaten Bureauonderzoek	6
2.2.1	Historische, huidige en toekomstige situatie	6
2.2.2	Geologie en Bodem	6
2.2.3	Archeologie.....	7
2.3	Archeologische verwachting.....	7
3	Veldonderzoek	9
3.1	Werkwijze	9
3.2	Bodem.....	9
3.3	Archeologie.....	9
4	Evaluatie.....	10
4.1	Samenvatting	10
4.2	Aanbeveling.....	10

Bijlage 1
Locatie plangebied

Bijlage 2
Locatie boringen

Bijlage 3
Boorprofielen

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht van de Gemeente Rheden heeft Grontmij een archeologisch Inventariserend Veldonderzoek (IVO) uitgevoerd op de locatie Nimmer Dor te Laag Soeren. Het terrein, circa 2,7 hectare groot, wordt in het westen begrensd door de Harderwijkerweg. De oostelijke begrenzing wordt gevormd door de Prof. Talmaweg. De noordgrens valt samen met de gemeentegrens tussen de gemeenten Rheden en Brummen. Het plangebied strekt zich in zuidelijke richting ongeveer 140 meter uit (zie bijlage 1). Het gebied ligt circa 14,3 meter boven het NAP.

1.2 Aanleiding en doelstelling

De aanleiding voor het onderzoek wordt gevormd door de geplande nieuwbouw van woningen op het terrein. Deze werkzaamheden zullen de bodem en mogelijk eventueel aanwezige archeologische resten daarin verstoren of vernietigen. Het doel is het opsporen en in kaart brengen van eventueel aanwezige archeologische resten in het gebied. Het onderzoek bestaat uit een korte bureaustudie, het uitvoeren van een karterend booronderzoek en een rapportage.

2 Bureaustudie

2.1 Werkwijze

Voor het bureauonderzoek is onder andere aandacht besteed aan de geologische/geomorfologische alsmede bodemkundige aspecten van het plangebied en zijn archeologische gegevens geïnventariseerd. Tevens zijn het historische en huidige grondgebruik beschreven. De volgende bronnen zijn voor dit onderzoek onder meer geraadpleegd:

- De Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW)
- De Bodemkaart van Nederland 1:50000 blad 33 Oost
- Het Centraal Archeologisch Archief (CAA) en het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek is een archeologische verwachting opgesteld. Deze verwachting is vervolgens in het veld door middel van het karterend booronderzoek getoetst.

2.2 Resultaten Bureauonderzoek

2.2.1 Historische, huidige en toekomstige situatie

In de Grote Historische Atlas van Nederland 1:50000, 3 Oost-Nederland 1830-1855 is te zien dat het plangebied destijds in gebruik was als akkerland. Momenteel is het plangebied in gebruik als grasland. De bodem lijkt in het verleden weinig te zijn verstoord. De opdrachtgever is voornemens woningbouw in het plangebied te realiseren.

2.2.2 Geologie en Bodem

De geologische afzettingen die in het plangebied voorkomen en de huidige vorm van het landschap bepalen dateren uit het Pleistoceen en het Holoceen (zie tabel 1). Gedurende de zeer koude en droge periode van het Midden-Weichselien trad op grote schaal winderosie op. Er werd veel zand verplaatst dat als een dek over grote delen van het gebied werd afgezet. De betreffende zanden behoren tot de Oude Dekzanden.

In het Vroege en Late Dryas-stadiaal (Laat Weichselien) waren de klimatologische omstandigheden van dien aard, dat er weer zandverstuivingen optraden. Het opgestoven materiaal wordt Jong dekzand genoemd. Deze dekzanden worden aangeduid als de Formatie van Twente. In deze dekzanden heeft bodemvorming plaatsgevonden.

Tabel 1: indeling van het Kwartair

chronostratigrafie		jaren geleden		
Kwartair	Holoceen	Subatlanticum	3.000-Heden	
		Subboreaal	5.000-3.000	
		Atlanticum	8.000-5.000	
		Boreaal	9.000-8.000	
		Preboreaal	10.000-9.000	
	Pleistoceen	Laat	130.000-10.000	
			<i>Weichselien (ijstijd)</i>	<i>120.000-10.000</i>
		Midden	800.000-130.000	
			<i>Saalien (ijstijd)</i>	<i>200.000-130.000</i>
		Vroeg	2.400.000-800.000	

De bodem van het plangebied zelf is niet door STIBOKA gekarteerd voor de Bodemkaart van Nederland. De directe omgeving bestaat uit een veldpodzolgrond van grof zand met grind en fluviaatiele afzettingen ouder dan het Laat-Pleistoceen (classificatie Bodemkaart gHn30F met grondwatertrap VII: gemiddelde hoogste grondwaterstand meer dan 80 cm en gemiddelde laagste grondwaterstand meer dan 160 cm beneden het maaiveld).

2.2.3 Archeologie

Het plangebied heeft geen waardering op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW), omdat deze kaart grotendeels gebaseerd is op de Bodemkaart. Het terrein ten oosten van het plangebied, met een haarpodzolgrond, heeft een hoge trefkans voor archeologische resten. Ten noorden van de onderzoekslocatie is een middelhoge trefkans op archeologische resten aanwezig. Het gebied was in alle archeologische perioden geschikt voor bewoning.

Uit het plangebied zelf en de directe omgeving zijn geen waarnemingen of terreinen van archeologische betekenis bekend in het Centraal Archeologisch Archief en het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB).

Tabel 2: overzicht van archeologische perioden¹

Periode	Tijd
Laat-Paleolithicum (Oude Steentijd)	tot 9000 voor Christus
Mesolithicum (Midden Steentijd)	9000 – 4900 voor Christus
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	5325 – 1900 voor Christus
Bronstijd	1900 – 800 voor Christus
IJzertijd	800 – 12 voor Christus
Romeinse Tijd	12 voor Christus - 450 na Christus
Vroege Middeleeuwen	450 – 1050 na Christus
Late Middeleeuwen	1050 – 1500 na Christus
Nieuwe Tijd	1500 na Christus – heden

2.3 Archeologische verwachting

Uit het bureauonderzoek blijkt dat er een kans bestaat dat zich in het plangebied archeologische waarden bevinden. Deze kans is gebaseerd op de in de

¹ Ten behoeve van de dateringen is gebruik gemaakt van Lanting en Van der Plicht, 1996, 2000 en 2002.

directe omgeving voorkomende bodemtypen. De hoger gelegen en goed ontwaterde haarpodzolgronden en vaaggronden die drogere delen vormden in het landschap vormden in de (pre)historie favoriete bewoningslocaties. Archeologische resten bevinden zich in de bovengrond. Er kunnen resten worden verwacht uit alle archeologische perioden.

3 Veldonderzoek

3.1 Werkwijze

Het veldwerk is verricht op 14 juli 2005 door een archeoloog en een veldbodemkundige. Hierbij zijn 16 grondboringen verricht met behulp van een edelmanboor met een diameter van 10 cm. De boringen zijn ingemeten met behulp van DGPS. De boringen zijn uitgevoerd tot 0,20 m in de ongestoorde C-horizont (niet door bodemvorming beïnvloede natuurlijke ondergrond). De opgeboorde grond is gezeefd op een 4 mm zeef en onderzocht op archeologische indicatoren zoals verbrand of bewerkt vuursteen, houtskool, verbrand bot, aardewerk en cultuurlagen.

3.2 Bodem

De bodem in het plangebied bestaat uit fijn zand. In een paar boringen (nummers 3, 7, 10, 12 en 16) is bodemvorming aangetroffen in de vorm van een duidelijk zichtbare B-horizont (inspoelingslaag). De bouwvoor is in het hele gebied 0,25 tot 0,45 m dik. Bij boring 4 was de bodem verstoord tot een diepte van 1,30 m beneden maaiveld. Bij de andere boringen lag de A-horizont (bouwvoor) direct op de C-horizont (gele zand).

3.3 Archeologie

Er zijn bij het veldonderzoek geen archeologische resten aangetroffen.

4 Evaluatie

4.1 Samenvatting

In opdracht van de Gemeente Rheden heeft Grontmij een IVO uitgevoerd in het gebied Nimmer Dor te Laag Soeren. Aanleiding voor het onderzoek is geplande woningbouw. Bij graafwerkzaamheden ten behoeve van de woningbouw wordt de bodem verstoord en daarmee archeologische resten vernietigd. Doel van het IVO is het opsporen en in kaart brengen van eventueel aanwezige archeologische vindplaatsen in het plangebied. Tevens wordt inzicht verkregen in de bodem, geologie en mate van versterking.

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat er zich in het plangebied archeologische resten kunnen bevinden uit alle perioden. De hogere delen in het dekzandlandschap waren in het verleden een gunstige plaats voor bewoning.

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische resten aangetroffen. De bodem in het plangebied is gedeeltelijk verstoord tot in het gele zand.

4.2 Aanbeveling

Naar aanleiding van de resultaten van het archeologische onderzoek kan worden geconcludeerd dat er geen aanleiding is op te veronderstellen dat zich binnen het plangebied archeologische waarden bevinden. Hiermee is het plangebied ons inziens vrij van beperkingen ten aanzien van graafwerkzaamheden.

Hoewel er geen beperkingen zijn tijdens graafwerkzaamheden, willen wij erop attenderen dat het onderzoek is gebaseerd op een steekproef (overeenkomstig de richtlijnen). Indien tijdens de uitvoering onverhoopt archeologische resten worden aangetroffen, dient direct contact te worden opgenomen met het bevoegd gezag, de gemeente Rheden.

Bijlage 1

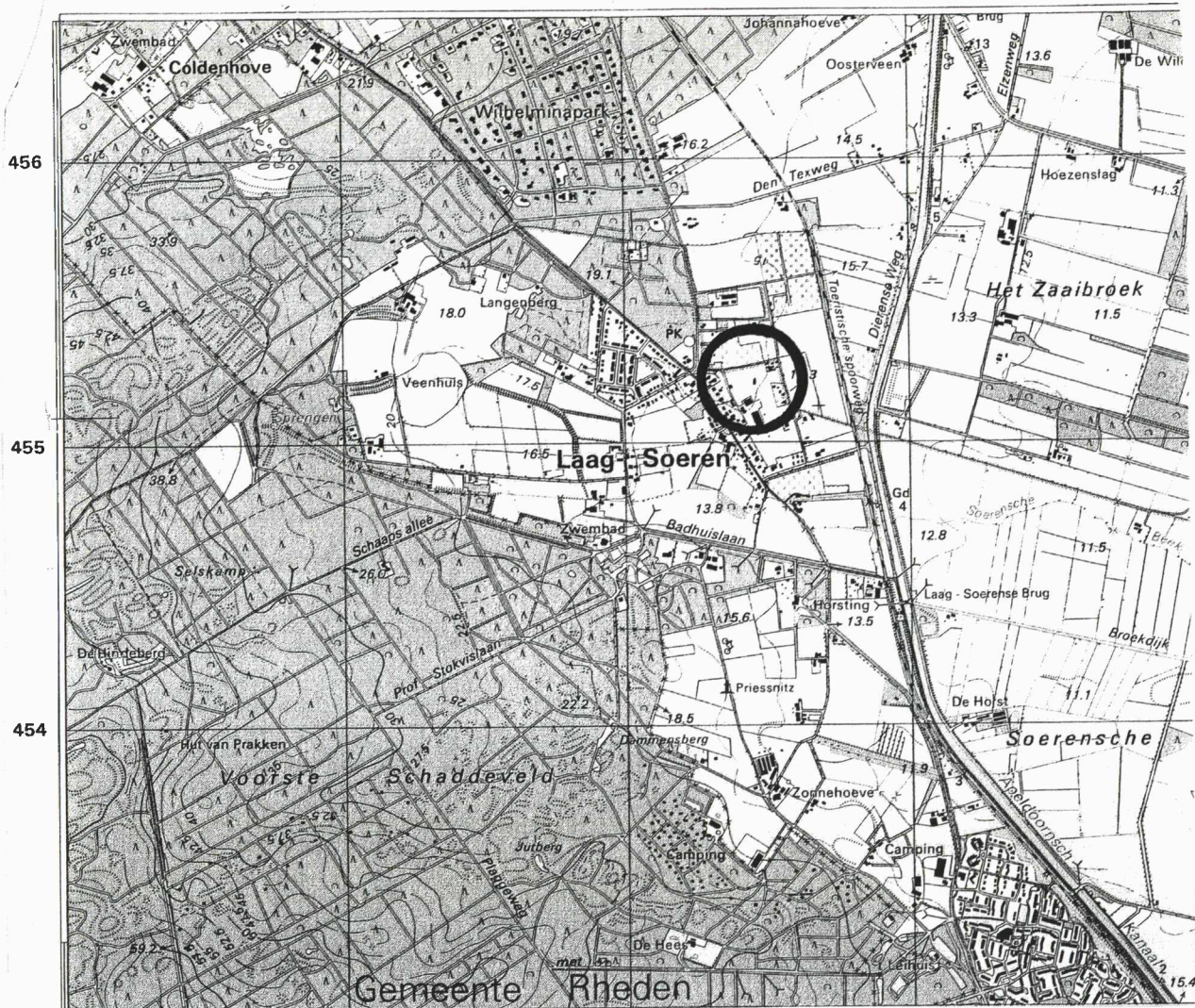
Locatie plangebied

200

201

202

203

Schaal 1:25.000

Locatie plangebied

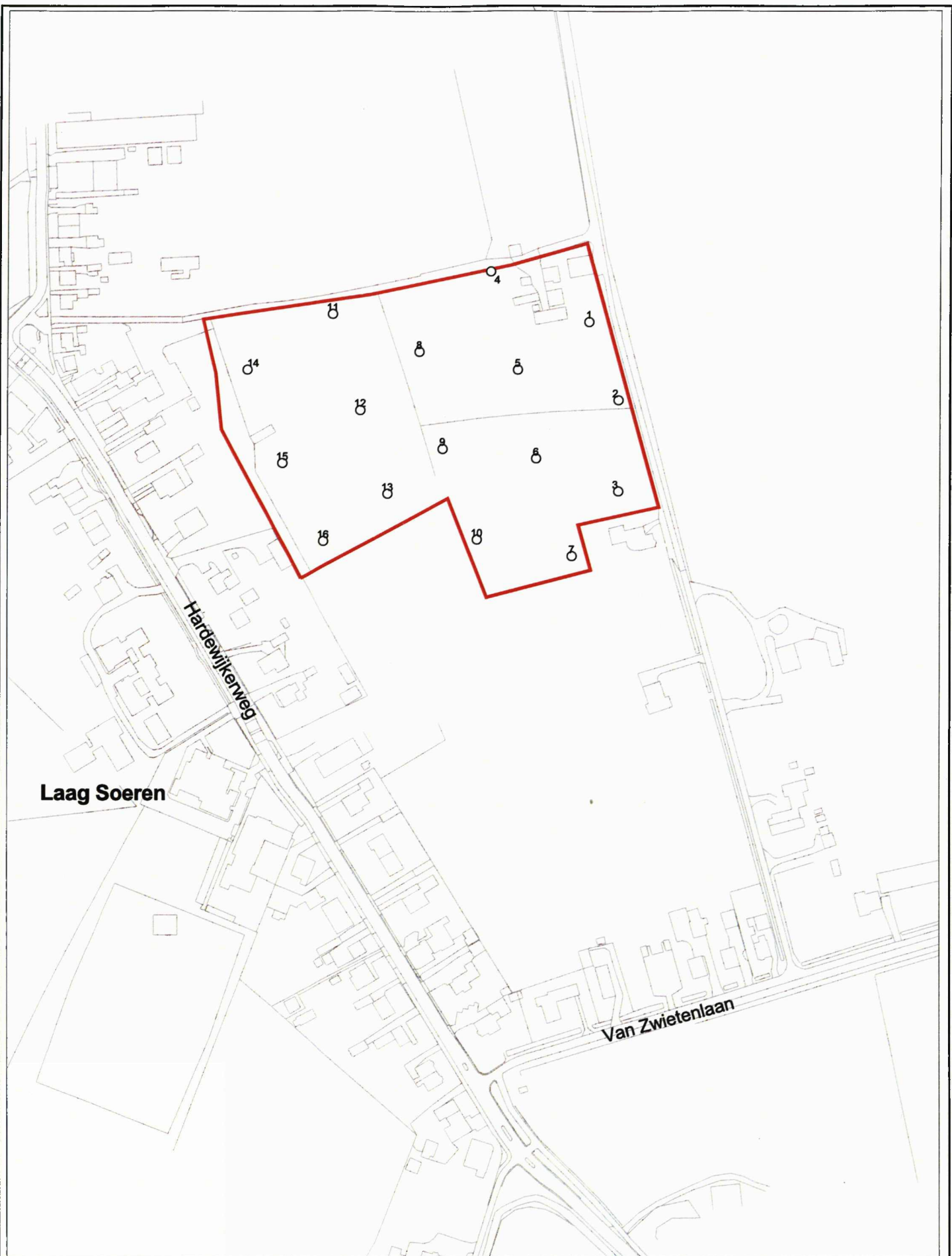

bijlage: 1
PN: 191815

Bron: Grote Provincie Atlas, Gelderland/Veluwe

Bijlage 2

Locatie boringen

**Archeologisch Onderzoek
Nimmer Dor te Laag Soeren**

Locaties boringen

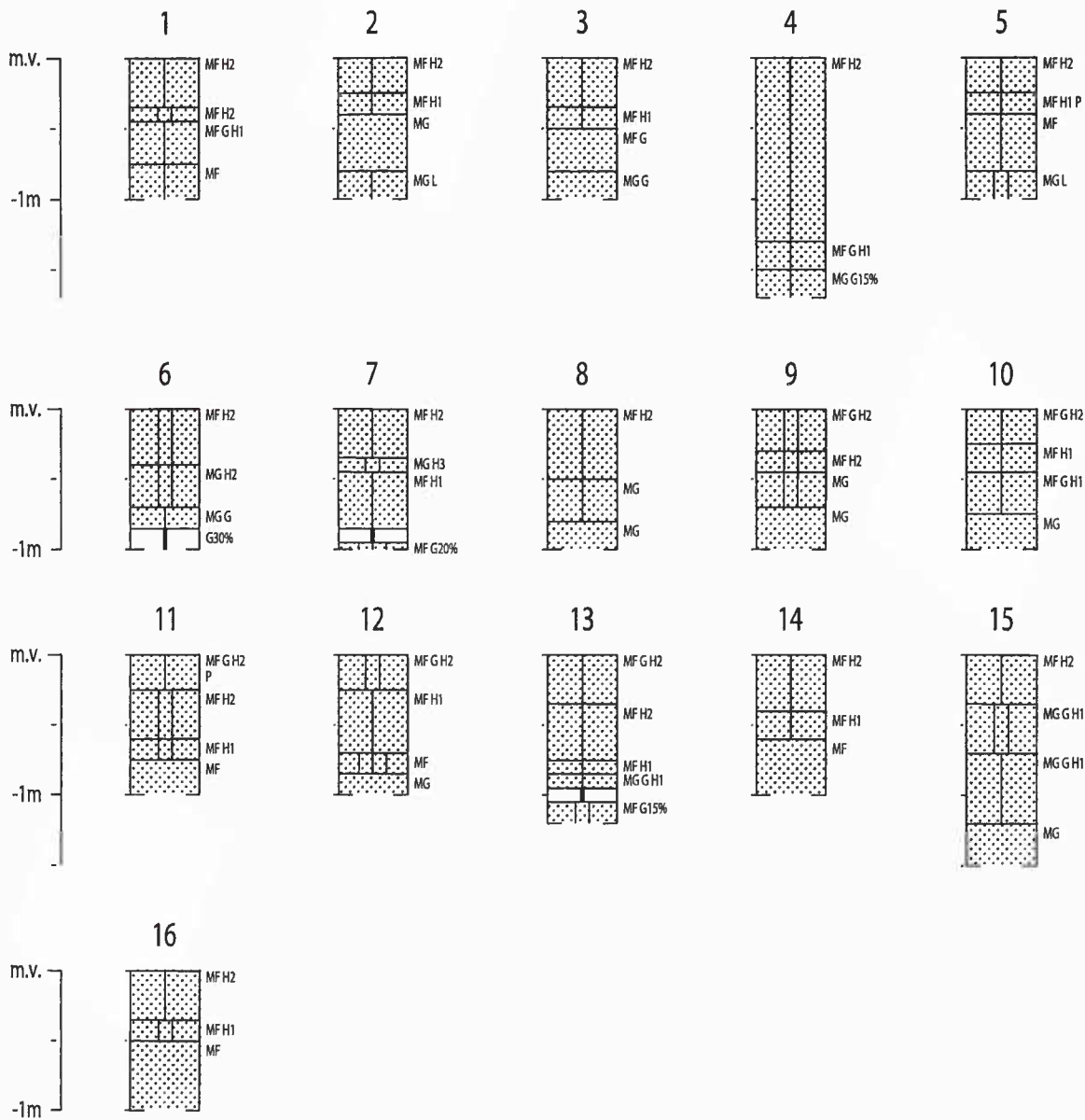
Opdrachtgever: Gemeente Rheden
 Schaal: 1 : 2.500
 Bron: Veldwerk Grontmij juli 2005

projectnummer: DR 191815	
versie 0	datum: 08-08-05
getekend LS	gecontroleerd MH

Bijlage 3

Boorprofielen

voor verklaring van de boorprofieltekens zie bijgaand verklaringsblad

project: NIMMER DOR TE LAAG SOEREN

opdrachtgever: GEMEENTE RHEDEN

onderdeel: Boorprofielen

schaal: 1:50

bestek:

tekening nr: 01052064

wijzigingen: get: acc: datum:

order nr: 191815

code: d.d.:

YH

aug. '05

bijlage nr: 3 in 1 bladen bladnr: 1

Legenda

Minerale sedimenten

Indeling naar lutumgehalte (delen < 2 µm)
(voor waterafzettingen)

	zeer kleiarm zand (0 - 3% lutum)
	matig kleiarm zand (3 - 5% lutum)
	kleiig zand (5 - 8% lutum)
	zeer lichte zavel (8 - 12% lutum)
	matig lichte zavel (12 - 18% lutum)
	zware zavel (18 - 25% lutum)
	lichte klei (25 - 35% lutum)
	matig zware klei (35 - 50% lutum)
	zeer zware klei (meer dan 50% lutum)

Veen

	veen
	kleiig veen
	zandig veen

Aanduidingen (gebruikt in combinatie met bovenstaande indeling)

Indeling van zand naar korrelgrootte

UF	uiterst fijn zand	(M50-cijfer	50-	105 µm)
ZF	zeer fijn zand	(M50-cijfer	105-	150 µm)
MF	matig fijn zand	(M50-cijfer	150-	210 µm)
MG	matig grof zand	(M50-cijfer	210-	420 µm)
ZG	zeer grof zand	(M50-cijfer	420-	2000 µm)

Indeling naar leemgehalte (delen < 50 µm)
(voor windafzettingen)

	zeer leemarm zand (0 - 5% leem)
	matig leemarm zand (5 - 10% leem)
	zwak lemig zand (10 - 18% leem)
	sterk lemig zand (18 - 33% leem)
	zeer sterk lemig zand (33 - 50% leem)
	zandige leem (50 - 85% leem)
	siltige leem (meer dan 85% leem)

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

monsters

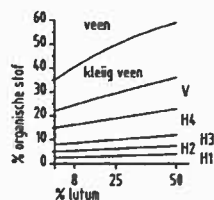
- geroerd monster
- ongeroerd monster

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

Indeling naar gehalte organische stof

H1	humusarm
H2	matig humeus
H3	zeer humeus
H4	humusrijk
V	venig

www.grontmij.com

Rijksdienst voor het Oudheidkundig
Bodemonderzoek - Bibliotheek

* 1 0 0 2 1 9 9 8 *

rsn: 100017409

bc:10021998

GRONT 174